

Womhaj Bóh!

Czíslo 32.
11. augusta.

Četnik 5.
1895.

Serbske njeđzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždu ƙobotu w Ssmolerjez knihiczišcežerni w Budyschinje a ƙu tam doftacž sa sčtwórtlětnu pšchedplatu 40 nr.

9. njeđzeli po ƙwi. Trojizy.

Žap. štutk. 9, 4: Sawle, Sawle, sčto pšchescžehasch ty mje?

Dwanacze mužow bě ƙebi nasch luby Anjes sa wuczomnikow wuśwolił. Čzi dyrbjachu wischitzy ƙwěru na wiche jeho ƙłowa ƙedžbowacž, na njeho hladacž, ƙo wischitzy wo nim swuczič a stozicž, so móhli posdžišcho jeho wuczbu do wischeho ƙwěta rosnjeicž a wšchón ƙwět wo tym pomuczič: „Nasch Jesuś je tón wěrnny sbóžnik. Wón je i njebjeś ƙem t nam na ƙwět wischichot, so chzynł wischěch šhrěschennych čłowjekow wosbožicž.“

Nasch luby sbóžnik bě kóždeho i nich i tym ƙłowom t ƙebi swotak: „Wój sa mnu!“ Woni pak běchu na jeho ƙłowo hnydom wischo ƙwoje wopušcžili: ƙwojich domjazych, ƙwoje džěto, ƙwoju wjeś abo město, a běchu sa nim schli, wostachu pak tež ƙwěru pšchi nim ƙwoje žiwe dny, kóždu hacž do ƙwojeje sbóžneje ƙmjercze.

Wschitzy čzile jeho wuczomnizy běchu dotal i čzicha žiwi byli, pobožni, směrní ludžo, ƙotřiz běchu ƙo se ƙwojeju rukow džětom žiwili, jeni i rybyłojenjom, druiny i něčim druhim. Sa žaneho wot nich njeby niczo pšchemóžnje čzežte bylo, ƙo temu Anjesej wischitowaršiciz a pšchi nim swostacž.

Se Sawlom pak, ƙiz posdžišcho Pawot rěkasche, hinascho stasche. Tón bě wšchón do žyła hinaschi čłowjek, dnyli wischitzy druiny Anjesowi pšbli.

Tónle Sawl čzěhnische něhdy po schěrofej drośny do Damaska a mējesche wokolo ƙo žyłu čzřjodu ƙwojich i brónjemi

wubrónjennych pomozkow. Sčtož na tehole i hordym čzolom wischem ƙwojim do přědka ƙahateho Sawla pohlada, tón jemu se ƙameju woczow wuhlada, so i njeju hněm ƙapasche, ƙaž žiwy wohen, so bě wón sašlobjenny čłowjek, naduty, wšchón polny hidženja a njepšchecželstwa.

Na wischěch tajkich mējesche wón ƙwoje stobny, ƙiz do Jesuśa wěrjachu a ƙwojej koleni pšched nim šhibowachu; jich chzynsche wón sajecž a dacž stónzowacž, duž bě ƙebi wot ƙwojich wyschichich mēschnikow dowolnosč wuprošył, so ƙmět wischěch tajkichle wěrjazych sajecž. — Žafo tamneho woboheho Sčžěpona stamjenjowachu, mējesche Sawl na tymle jeho stónzowanju ƙwoje žiwe wjebele, a myšlesche mjelcžo pšchi ƙebi: Tajkile tónž dyrbjak kóždu mēcz, ƙiz do Jesuśa wěri a jeho sa ƙwojeho wěrneho sbóžnika čzesczi. Ža pak chzu hižo hladacž, so wischěch, ƙiz sa Jesuśom ƙlědža, porazu a do čzista stazu.

Hlej, tajtele mējesche wón ƙwoje myšle. Bóh pak a nasch sbóžnik mējesche i nim ƙwoje do wšchitka hinasche myšle. A sčtož ƙebi Bóh imyšli, to wón i wěsta wuwjedže. Jeho wola dyrbi ƙo stajnje stacž. Nasch luby sbóžnik pak bě ƙebi runje tuteho pšchescžeharja ƙwojich wěrjazych šhladat, so chzynsche ƙebi i njeho praweho wěrneho ƙwědka scžinicž; runje tónle čłowjek dyrbjesche jemu pomhacž Bože ƙralestwo twaricž, dyrbjesche se sahorjenym duchom přědowacž a jemu wótšišcho ƙwědcizč, dnyli něchtó drubi. Tónle čłowjek, ƙiz tam i wóhnyjom a i mjeczom wischěch wěrjazych pšchescžehasche, tónle jeho sašlobjenny nje- pšcheczel dyrbjesche ƙo dacž woczisčicž, študžicž, dyrbjesche ƙo swuczič, šjawnje i hłobom přědowacž: „Jenicžki

Ješuš je našch sbóžnik! tón sam jeniczi naš i hrěcha a se smjercze wumozje, naš horje k Bohu do jeho njebjesow domjedze a nam tam swoju sbóžnosć i hnadu sdari.“

Luby, hdy bytoj mój wo wschej tutej powjeszi zenje žaneho słowczka saštyšaloj njebytoj, dyrbjaloj šebi wěsće prajic: „To nihdy na šwěcze móžno njeje, so móht i tajkeho krešlacžneho cžlowjeka žadny wěrnny Šhryštufowny poškoł a sahorjenny pschpowjedat jeho mēra nastacž. Tajkile sažranj, kušaty wjelt na nihdy do žaneho Šhryštufoweho stadka šobu nješlušcha, tajkile sašlobjenny byt sawěsće najnjetkmanišchi poškoł Ješušoweho mēra a jeho hnady.“ — Ty šnadž byt hiščeje dalsche šlowczko pschistajit a rjekt: „Tajkehole njetkničomneho cžlowjeka dyrbjat Bóh šterje pschiciz sa jeho šte a bjesbóžne škutki wuškostacž, jeho i cželom a i dušchu škašecž, dokelž šo jeho šte škutki k Bohu wo wjeczenje hačž do šameho njebjia i hložom wotaja.“

Alle tola šezini šebi našch Bóh i tuteho Sawla šwojeho Pawoła, i tuteho škašerja šwojeho šwědka, pschetož našch Bóh je dobrocžiwny. Wón ma špochi i nami šwoje dobre nam wužitne myšle. Šoboz ma hižo smjercž wscheho w šwojej mozy, teho wón šamej smjerczi wutorhne, a wožiwi teho, kiž bē hižo dawno wschón šemrijenny. Takle je šo se Sawlom štalo. Tón pak, kiž jeho wožiwi, bē našch Šnješ, kiž je žiwny do wěcznosće.

Lazara je něhdy našch Šnješ i roma wuwolač; šo tón i roma žiwny wurdže. Tamnym wětram a mórškim žołmam je našch Šnješ pschitajal: Wjelczje! a morjo šezichny, wuczomnikow wutroby pak šobu i nim.

Šowle pak našch sbóžnik tuteho sašlobjeneho Sawlowemu bjesbóžnemu cžinjenju i jenyum dobom šónz šezini, jemu i jenyum rafom jeho šku wolu šlemi, jeho hordu myšl šrašj, šo tam Sawl na šemi ležesche, kaž i Bóžim njewjedrom šraženny. Alle tole jeho šraženje bu sa njeho prawny šdobny špoczatk wscheho jeho noweho žiwjenja.

Do přědka dyrbi šo cžlowjet dacž wot šwojeho Šnješa wschón šporasycž, šo tam škorony a šlabny psched nim leži, kaž špoteptany cžerwik, hašle po tym budže wón šhmanj, šwojemu Šnješej wschón i wutrobu šlužicž. Pawol šam pak je to špodžišcho dopóšnal a i wješelej wutrobu wušnal: „Mi je šo hnada a šmilnosć doštala“. To je wón tehdy wušnal, jako bē do wišitka dopóšnal, šo je Ješuš sawěsće wschěch cžlowjetow wěrnny sbóžnik, kiž chze wschěch wosbožicž, kotřiz do njeho wěrja a šo na njeho špuscheczeja. Tajkim chze wón šwoje wěczne žiwjenje špožcizč.

O šajti je tole ša našch krašny trošcht: Še móht Pawol něhdy pschi šwojim sbóžniku a wot njeho hnadu, sbóžnosć doštacž, tónle dotal njetkničomny pschescžehat. — je šebi i njeho našch Šnješ tajkeho šwojeho požohnowaneho póšla šezinič, je nětkle sawěrnje nam wschēm wěšte: Naš žadny, kiž bē dotal šabšudženny a kiž bē i hnady wuwadnyč, njeje hižo wschón šhubjenny ale našch wišchěch džerzi šebi našch sbóžnik se šwojej ruku a mozu, džerzi naš se šwojej lubošcžu, a chze šebi i nej našch wschěch kaž i wušdu k šebi šezahnyč, pschi šebi wuškowacž a šdžeržecž. Wschón našch hrěch chze nam wón wodač a šon kaž do šameho morja špodnurič.

Šhwalba budžž tebi ša to data, Šnježe Šeju, ty našch luby sbóžniko, a našch najlubošnišchi dušchowschecželo. Šamjen.

Wěrnosć biblije, šakitarja pschecžiwno jeje njepšchecželam.

(Šofracžowanje.)

Nowy testament wo towaršcham (šozialnym) prašchenju.

Wulki wažny rošdžel je w tym bjes štarým a nowým šafonjom. W štarým šlubje: šafuje, jenotliwe šporjady a šakonje sa tehdomnišche wobštejnosće. W nowým na šowak: ta duchowna móž, kotraž dyrbi w wišchitkich wobštejnosćach a w wišchitkich cžahach towaršchne šporjady šariadowacž, k žinjenju šbudžicž a pschetworicž. Šchtož by w nowým šlubje „šwontowny towaršchny šporjad“ pytal, njeby ničšo namakal, pschetož tajči byčž njemóže. Šchtož pak w nim duchownu móž pyta, kotraž wišchitke cžlowške šporjady pschepjelnuje a je, kaž je trjeba wužitne cžini — tón namaka, šchtož je našchemu cžahčej a šchtož je wišchitkim cžaham trěbne.

1. Šchto je cžlowjet? Na přěnim mēšče šo po mojim našhonenju wo šwontowny wužitk (wyškoł mšdu atd.) njejedna, ale wo to, šchto je cžlowjet. Dželacžer njeha cžlowjet drugeje řadowuje byčž. W tym šchecžizianštwu pošnu šažnosć pschiježe. Šdyž wišchitzy cžlowjekojo žyle wot hnady Bóžeje wotwišuja, a šo hnada w Ješušu wišchitkim pošlicžuje, potom najnižšcha šlužobna holza psched Bohom runje telko placži, kaž najmóžnišchi šhěžor šwěta. Najwysšische cžebne njeno ničšo njeje pschirumane i tym, šo je cžlowjet Bóže džecžo, a džecžo Bóže bywa šoždy psches Ješuša, šchtožkuliz wón je. „Tu njeje žadny Žid ani Šriča, tu njeje žadny wotrocžk ani šrejny, tu njeje žadny muž ani žona; pschetož wy šeže wišchitzy jedyn w Šhryštufu Ješušu.“ Gal. 3, 28. Kol. 3, 11. 1 Kor. 12, 13. Psched Bohom njeje žadny rošdžel, tam placži jenož dušcha psches Ješuša wumóžena.

2. Šchecžizianške žiwjenje je šluženje w šwobodnosći. Ješuš je pschisajol, niz, šo by šebi šlužicž dal, ale šo by šlužil. Mat. 20, 28. Luk. 22, 27. Jan. 13. Šo jeho pschikladže dželacž, kaž dolho je džel, t. r. kaž dolho Bóh móžny špožcži, Jan. 9, 4, to je šaložtne šadanje šchecžizianštwu. Šdžekž to „dželanje“ njeje — pola šhudnych a bohathych, pola muža a žony — šo wo šhodženju ša Ješušom řecžecž njemóže. „Šeli šo šchitč wochze dželacž, dha tež njech njeje.“ 2 Theš. 3, 10. 12. Ef. 4, 28. 1 Theš. 4, 11. A dželacž dyrbišch w tym, šo druhim šlužišch, cžerjenny wot lubošče Šhryštufoweje.

3. Štawy jeneho cžela. Šoždy njedyrbi to šame cžimicž, ale šoždy dyrbi w šwojim špowolanju je šwojimi darami druhemu šlužicž, pschetož my šmy štawy na jenyum cžele, štawy šu wišchelate ale šoždy štaw dyrbi po šwojim wašchnju cželku šlužicž 1 Kor. 7, 20. „Woko njemóže k ruzy řeknyč: Ša cže njepotřebam, abo tež šłowa k tymaj nohomaj: Ša waju njepotřebam.“ 1 Kor. 12, 12—31. Ef. 4, 16. Rom. 12, 4 šl. Šane špowolanje njekimč druge šazpicž a myšlicž, šo mohle bjes njeho byčž. 1 Pětr. 4, 10.

4. Šswěrnosć w špowolanju. Šak wošebje šujes a wotrocžk. Wotrocžk dyrbi wjedžecž, šo psched Bohom wotrocžk njeje, ale šwobodny (wumóženy) Šešom Šhryšta, a šujes dyrbi wjedžecž, šo ma šujesa wysche šo, šotrehož šlužobnik wón je. 1 Kor. 7, 20. Ef. 6, 5—9. Wobaj mataj Bohu wotmolwjenje dawacž, hačž je šoždy w šwojim špowolanju šwěrnny byl. Bóh nješbudži po wyškotim abo niškim šchtašče, polo njeho njeje šohladanje na paršchonu, ale jenož na šwěrnosć, šchtožkuliz to je Luk. 19, 17. Luk. 16, 10—12. Luk. 12, 42. Šchitklad je žiwjenja, kaž Pawol te myšle wuložuje, list na Šhilemona šodawa. Šhilemonaj bēšche jeho wotrocžk Anesimuš cžeknył a i Pawolom hromadže pschisajol. Šam bu wón šchecžizian, Pawol jeho na to jeho šujesej wrócžo pošcejele a jemu tón list šobu da, pschetož Šhilemon bēšche tež psches Pawoła wobrocženny. Wón po šajkim wot wotrocžka šebi žada, šo by šo do šwojeho špowolanja wrócžil, i šotrehož bēšche cžeknył, ale šak wón temu šujesej jeho šchecžizianštu pschisajchnosć na wutrobu šladže! „Wšmi jeho horje, jako mje šameho. Še-li pak wón tebi šchodu cžimil abo něšchto tebi winowaty: to mi pišch. Ša, Pawol, šym to pišal i mojej ruku: ja chzu šaplacžicž!“ (Pschecžitaj šebi jeho šłowo w bibliji!)

5. Wobšedženštwu, bohastwo, mšda. Wobšedženštwu šo nješbēhne, ale šoždy dyrbi to šwoje mēčž 1 Theš. 4, 11. Ef. 4, 28, šo njeby druhim wobčeznosć byl. Alle šoždy je se wschitkim, šchtož ma, šajšojnik Bóži Luk. 16, 1 šl. Šušto šwjate pišmo

„bēda“ bohatym pschivola, kiž bohaštvo hromadža a šebiežnje nałožuja. Zak. 5: „Mětk teho dla, wy bohaczi, placžeže a škiwcže na waschej hubjenošči.“ Wošebite „bēda“ tych potrjechi, kotřiž džělaczerje jeho mīdu pschifrótija Zak. 5, 4. Pschetož džělaczer je šwojeje mīdu, šwojeje jēdže hōdný Luk. 10, 6. Mat. 10, 10, t. r. tajkeho žiwjenja, pschi kotřymž móže wobštacz. Pschir. Luk. 16, 16—31 nastřožaze pschirunanje wo bohatym mužu, kotřymž běšche kōždu džēn krajuje a w wjēkelach žiwý a wo kotřymž šo praji, kaž by šo to šamo wot šebje rošymilo: „A jako wón w heli a a w czwili bēšche.“ Luk. 12, 20 „bohaty“ blašni. Gusto wospjetuje tón šnjes to šlowo: „Kač čežko je, šo bohaty do Wožeho kraleštwa pschiūdže“ Mat. 19, 21—26. Mark. 4, 19; 10, 23. Luk. 18, 25. Kunje po tym, hacž je sčto š tym, sčtož ma a samože, druhim šlužil abo niž, po tym budže Ješus na šudnym dnju šudžicž. Mat. 25, 31—46: „Sčtož sčže wy činili jenemu bjes tymi mojimi najmjučičimi bratrami, to sčže wy mi činili. Ša šym hlōdný byl a wy sčže mi jēšēž dali.“

(Bošracžowanje.)

Kač šhēžor „šwojich invalidow“ čješčesche.

Šdnž bēšche 1870 15. julija wot Franzowskeje Prussej wójna pschirprowjedžena, wobšamkný njebohi lubowany šhēžor, na bitwiščežo šo podacž, šo by roškasowanje nad wójškom na šo wšal.

Džeń a hodžina jeho wotpučžowanja bēšche bōrny po žylym Barlinje šmatej. Těžazy ludži štejachu hlōwa pschi hlōwje taf derje na Potsdamškim dwōrniščežu, na Potsdamškim torhoščežu, kaž na Šralohradškej drōšy, psches kotřuz šeho Majestošēž jēdžešche, šo bychu šwojeho lubowaneho knježerja hiščeže juntrōcz wohladali. Pschi dwōrniščežu bēšche tež w šwojim woju knjes je Šerakowski, kotřemuž, w wójnje 1866 čežko franjenemu, bēšchtej šo 20. hapr. 1867 wobej nošy wotrēšacž dyrbjašej. (Wý šmy hižo w našchim „Pomhaj Bōh“ wo nim porēcželi, hdýž jeho woprowazn mandželšku wušwalichmy, kotraž šo š nim woženi, runjež bēšche tajki hubjenty.)

Wulke wyškanje knježerjowy pschikhad šjewi, kotřž pōdla šwojeje mandželškeje šedžo džiwajo na čežki čaš jara šhutnje hladašche.

Wōs po kralowej pschikajni, šo bychu ludžo škladnošče měli, šwojeho krala postrowicž, pomašu po Šralohradškej drōšy jēdžešche a bēšche wot rōžow, kotřēž bēchu do woja šmjekali, wšchōn polny.

Šako bēšche wōs š dwōrniščežu pschijēł a šeho Majestošēž pod mōžnym „hurrah“ wołanjom š woja štupi, dohlada šo na invalidu š Š., jeryu derje šmateho. Ručže roššudženy š njemu pschistupi a šo najpschecželnišcho jeho woprašča, kač šo jemu, jeho mandželškej a tež jeho mōškej wjedže. Potom jemu ruku da a něhdže šēšchowane praji: „Wam bohuzel mōžno njeje, šobu do wójny čahnyčž. Mōji hōdni invalidojo pač šu hižo šwoju pschiklušchnošēž polnje dopjednili. Ša šym horđy na nich, kaž tež na moje dobre wójško, na kotřēž mōžu šo špuščežecž. Bōh wšcheho-mōžny čžyl nam w tutej wójnje, š kotřēž šu naš mšowali, šwoje žohnowanje wobradžicž a dobyčeže špožčicž. Tež w dalokōšči wonkach na bitwiščežu na mojich lubych invalidow domach nješabudu.“ Šako šo š Š. pokhili, šo by ruku šwojeho wyškeho dobročela kōščil, nješpšchetorňnjena čžiščina knježesche. To bēšche šwjedženštki wokomif. Šdnž bēšche kral po mōžnym: „Wožemje“ knjesa š Š. wopuščezil a šo hiščeže juntrōcz š ludej wobročiwšchi prawizu pošbēže jemu božemje pschifiwnyčž, najmōžnišche wyškanje šallineža. Š tyžaz rtow bēšche šlyščecž „hurrah“. — Po tym džēšche šeho Majestošēž do kralowškeje štwy, postrowi tam pschēbywaze šlawy kralowškeje šwōjby a potom do čaha, š wēnzami wupyšcheneho, šastupi, kotřž mėjesche jeho na franzowske hōna dowješčž. Hdžež našche dobre wójško jene dobyčeže po druhim doby. Šob wulkim wyškanjom šo čah do hibanja štaji; jako bēšche šo psched wocžemi šhubil, by někotřeho mōhl platakč widžecž. Džēlenje wot lubowaneho krala bēšche jim čežke.

Šwoje šlubjenje je wōn džeržal, pschetož knjesej š Š. šo 30. džēń septembra 1871, na narodnym dnju nješocžičkeje šhēžorki Augusty, pišmo wot šhēžora š hroda Šerrier š rjanym darom pschirpōšla. Tež na druhich invalidow šo šhēžor wonkach na bitwiščežu na lubošēžive waschne dopomni. — Šichelake wójny 1864, 1866 a 1870/71 šu hlōboke rany šbile. Ale ta krej ryczerjow, kotřiž šu ša wōtžny kraj čērēvili a panyli, njeje podarmo bēžala. Pschetož wona je š temu pomhala, šo je šo štary šōn wo mōžnym nēmskim šhēžorštwje do škutka štajil. Wšy čžemy nētšo, hdžež šo 25 lētne dopomnječe wójny 1870/71 powšhit-

šownje šwječzi, tež na tych špominacž, kotřiž šu šo wōtžnemu krajej woprowali; nječ našch lud, kaž našch wulki šhēžor džakownje na šwojich invalidow š wójny šo dopomni!

Sabnta ewangelška wošada.

Šredat Šchimscha w Šrotšlawju pišče:

„Sčtož šebi wjetšchu kardu wot Morawy (Mähren) wobhlada, namata njedaloko čēško-morawškich mjelow wjēš Šchwilbogen, (po čēškim Švébohov). To ščtož je šo tudý w našchim lētštotetku štalo, je hōdnó, šo šo nješabudže. Švébohov je jene š tych mėštrow, hdžež je jenož psches bibliju bjes čłowškeho přēdowanja ewangelška wošada naštala šriedž katholickeho wobnydēštwa. Šak je to pschiščlo?“

Šapocžatk našcheho lētštotetka pschidžže do tuteje katholickeje wšy jena biblija; jedny muž, kiž šo do Švébohova woženi, ju šobu pschinješe. Wōn čžitashē w njej š bojosežu psched katholicimi jenož w potajnym; šamo šwojej mandželškej ničšo wo tym njepřaji. Ale wona bibliju pola njeho namata, jako bēšche ras njedželu w brōžni we njej čžital. Mōžno njeje, wupowjedacž, kač je tuta přēnja biblija w Švébohovje škutkowala. Šenož to wēmy mėšče: šyn tuteho muža tež rad w bibliji čžitashē, kotřuz bēšche šebi š Praha šobu pschinješ, hdžež bē pučžowal. Šola njeho bēchu male šhromadžšny wotdžeržane. W štarych pišmach šo najpřjōdžy jenož tjjo mužojo mjenuja, kiž šo wobdžēlichu, ale šwoju wēž potajnu džeržachu.

Čžehož pač je wutroba polna, to džē psches ert. Šo woni w bibliji čžitachu, bu šmate. Mētšo buchu pschesčēžani. Psche daloko by wjedlo, hdý čžyli wšhitke jich čērējenja, kaž daloko šu šmate, wupowjedacž. Ššlēdowaze nječ došaha, pošakčž, kač š tutými ludžimi šahadžachu, kotřčž žyla šbšēž ta bē, šo wērnōšēž w Bōžim šlowje pytachu.

Džeń 30. julija 1816 pschidžže katholicški duchowný š Šedla, hdžež je Švébohov šafarowana, do tuteje wšy š wučžbje. Šo ščōncženju teje šameje praschesche šo wōn ša špowjedny mēždami, to rēka ša wopišmami, kiž wobkručžachu, šo bēchu š špowjedži byli. Šotajni ewangelšy žanyh njemējachu. Šako rynth na přēnjeho š nich pschidžže, džēšche wōn: „Mōja špowjedna žedlka je moje šwēdomnje, tamna žedlka — nješbudže mje psched Bohom praweho čžinicž.“ Ša to šo napschecžiwšo njemu a jeho towaššam wichōš džiweho wušmēščenja a najšōršcheho čžwilowanja šbēny, sčtož šo po wotšalenju šararja hiščeže pohōršchi. Šōn, kiž bēšche to šlowo wo šwēdomju prajil, bē š pjaščžu bjes wocži a na hlōwu bitý. Šedny drugi bē še wšchej možu na šemju čžišnjeny a š nohomaj teptany, šo bjes rošoma ležo wōsta. Šo bē hižo čžwilowanja doščž. Šako bēšche šašo š šebi pschišchōł, bē š nowa bitý, ša wlošy torhany, š nohomaj teptany. Šotom došta na pschikajnju gmejnskeho pschedštejčerja 10 pušow. Tež jeho towaššchojo buchu taf bicži.

Ale tuto pschesčēžanje njedozpi, ščtož dyrbješche wuškutkowacž. Šwjele bóle prošchachu šjawnje wo pruhowanje. Še wulakni wot 21. febr. 1793 mjenužy bē šōždemu katholicštemu, kiž čžyšche ewangelškej žyrkwi pschistupicž, 6 njedžel trajazy pruhowanštki čžaš pola šwojeho šararja, napołoženy. Ale 6 njedžel je wjazy hacž 1000 hodžinow. Š tamnej wulakni nješē přajene, šo nješmēdžža šo hodžiny rōžno torhacž. Šak bēšche najrējšcha škladnošēž, ša šakōńškich 6 njedžel pruhowanškeho čžaša žyle po potrjebnošēži lēta čžinicž. Š tutemu pruhowanju šamolwjachu šo nētšo pschesčēžani.

Šak dolho pruhowanje pola jenotliwych trajesche, kač wjele je jich šo šnydom w šapocžatku šamolwjalo, njedā šo wjazy prajicž. Ale jedny wobras nječ wučži, ščtož šo pschi tym štany.

Mješ tymi, kiž buchu pruhowani, bēščaj tež mandželšaj Šosef a Šhenja Šdščzil. Māž dyrbješche najpřjōdžy pruhowanje pschētracž, kotřēž bē w Šedlu wotdžeržane, kaž šo šda, pschēzo w šarškim domje. Ale Šdščzil njemōžesche wot ranja hacž do wječžora trajaze čžwile šnjecž a čžekny. Najpřjōdžy pschēbywasche w šušodnyh lēšach a džēšche w nožy do šwojeje hēty po žyřbu. Šokelž to pač potajene njewōsta, čžekny do přuškeje Šchlesyńškeje, š wotkelž šebi šatle po 2 lētomaj šwaži š šwojej šwōjby šo wrōczicž. Š teho mōžemy widžecž, kač šakōšne tajke pruhowanja bēchu, hdýž wēščeže šwēdomliweho wēřjazeho muža — njeby to byl, dha njeby wēry dla tajke čērējenje na šo wšal, po hrēchu, daloko čžeknyčž. Š to tež žyle šrošymimy, hdýž šlyšchimy, kač šo jeho mandželškej šēndže. Šako wona ššinaty štrōcz š pruhowanju pschidžže, bēšche w Šedlu taf wjele rošhorjeného luda šhromadž-

neho, jo móžesche jenož jezežtu do faršteho doma dóńc. W 12 hodžinach pschipołdnju bo farar, plowa njeprajiwšchi, i pruhowan-
sjeje jstwy wotkrali. Dha roshorjenu lud bo hnydom do tuteje
žony da a ju tak czwilowasche, jo pucz i Jedla do Swébohova
krawne plédy pokajowasche. Pšchi jenyh kšchižu pola Swébohova
czwilowanja najwyšchi iškodženf dozpicu. K tutemu kšchižej
wleczechu wobohu, hižo kurowje czwilowanu žonu a jej pschivolachu:
„Wokofch jón.“ Sako bo spjeczowasche, bijachu i hlouwu swojeho
wopora tak dolho na kšchiž, doniž krawej i rta a i noža bo nje-
žórlesche. Spižaczel tuteho nastawka je 2 džowzy tuteje žónšjeje
parschonizy snal (jena wot njeju je hiščeže žywa) a tej wob-
kručičkej dospołnje, sčtož je tudy po starých koptenkach pomjedane.
(Pšchichodnje dale.)

Džiwne wufhowanje.

Sczéhowaze je bo mi, pische jedyn, tež nětko hižo njebozcizki, wot wožoby powjedalo, kotraž dyrbbjesche jo najlepje wjedzecž, dokelž je pódla byla, wot Renate J.

Rónž sańdženeho lějtotta běšche w Erbsdorfje pola Freiberga farar Friderizi žiwu. Tón i runje tak wulkej lubožeju na swojej starškej džowzy Renacze wišajche, kaž wona na nim a hdyž běšche jemu mandželika bo minyła, wón bo je swojej džowfu rošrěczujo tón mēr namata, kotryž jemu nihtó na swěcže dacz njemóžesche. Žunu w nozy bo jemu wo wjele strachotach a czežotach džijesche, i kotrychž bo ani i najwjetškej prózu wuwinyč njemóžesche. Duž k njemu po šdaczju mloda, jemu pak zyle zuša, wožoba pšchistupi a k njemu i jašnym, frutym hlošom praji, jo wón wotuczi: „Schwataj k twojej džowzy Renacze, wona je w wulkej starošči wo tebe!“ Wón šebi wotuczo woczi rybowasche a bo džiwajo wohladny, pšchetož jemu běšche, kaž bychu bo jemu te plowa nje-
džale, ale kaž by je šam je swojimaj wufchomaj šlyšchal. Tola, dokelž nicžo njeprytny, šašo wufšny. Bórny po tym i teho šameho rta te šame plowa šašo klicžachu, wón i nowa wotuczi a bo šašo wohladowasche.

Šso wošpjetowazy šón jeho nawabi štanycž, bo šwoblekacz a k swojej džowzy šhwatacz. Sako durje wotewri, šašlyšcha šwoju džowfu šwizy štonacz a štyšniwje wolacz: „Nanó! cžekajče! nanó! cžekajče!“ Wón k jeje ložu šhwatašche a džěcžo wubudži. Lědy běšche wona wotucziła, duž žyly dom pšches žalošny hrimot šarža a to w tym róžku, hdyž běšche šararjowa šchudowaza štwa a komorka. Młodšcha džowka tež wotuczi, a nan i džěšezomaj tam běžesche, hdyž běšche hrimot bo štal. Sako pšches komoržyny próh džěchu, bo naštróžichu. Štwiny wjerch běšche bo dele špynyl a šararjowe ložo do žyła roššil!

Duž farar na šwoje kolena padže a i džakapolnej wutrobu šawola: „Šhwal teho šnješa, moja dušcha!“ Na to Renate šwo-
jemu nanaj cžěžki šón wupowjeda, kotryž běšche mēla a w kotrymž běšche nana w hromadže padazej šhěži widžala a jeho tola nje-
běšche wotwolacz mohla.

Tón šón běšche Renacze, nětko hižo dolho njebozcizkej, wot wšchitkich lubowanej „cžecže“ cžaj žiwjenja džiwny, pšches Božu hnadu wopokasany podawf. A šchto mohf a šmēl wěrnosč tajteje wěry přecz!?

Šospošy w džělaczerškich šwójbach.

Pšchezo wjetšcha bywa ličžba džowkow našcheho luda, kotrež wot šwojich maczerjow, kotrež žylicžki džen pšchi mašchinach abo na poli abo w hródži šwoje džělo wobštaraja, přecž dyrbja, bjes teho, jo bychu wudošahazeho rošwucženja w domjazyh džěle dostale a bjes teho, jo bychu w tych krótkich lětach do jich wo-
ženjenja hdyž škladnosče mēle, škomdžene hiščeže došhwatacz. Džyžazy džowkow, kotrychž staršchi móžachu jich kofirmaziju lědy dočakacz, jo bychu šwoje džowki do šabricki na džělo pošklali, šu žyle njefšmane, hdy bychu tež šhwile mēle, šwoje wotročazze džowki w tym rošwucžowacz. Pšchetož kaš mohle šwoje džěcži to nawucžicz, šchtož šame nawulle nješku? Čži, kotryž našch džělaczerški šchtant a džělaczerške wobšhlenja šnaja, budža mi w tym pšchihlošowacz, jo ličžba džělaczerškich šwójbow wěcže nje wotebjera, w tych štwach je šrudny napohlad, w kotrychž šospoša njerofšmi, kaš ma i pjenješami wot muža dostatymi šospodowacz, jedž jedno-
rje ale šlódnje šwaricz, žyly štwu wot delkach hacž horje tajku džeržecz, jo kóždy, kiž do jstwy šastupi, jašnje pošnaje: jow je

derje bycz, jow prawa, dobra, wobhladniwa šospoša šospoduje. Tajteje praweje šospoši škutkowanje najjednorischi štwu lubošnu a špodobnu čžini. Šo by nam to wopomnjecže šwědomnje šapšchimi-
nylo! Šdyž k hubjenemu bydlu a nušy w domje hiščeže njefšma-
nosč šospoši pšchidže, kaš móže bo potom džělaczerjej domach lubicz? Šaš šamóže šebi w šwojim bydlenju, hdyž šam njerodu widži a bo mjerša, šwoju wutrobu wofšchemicz? A džěcži, kotrež i tajteje šwójbny won do šwěta štwija, pšchijeku wone jenož džěl teho wobronjenja šobu, kotrež je nušne w bēdženju žiwjenja? Šo ma wjele džělaczerjow w našchim cžajhu hubjene wobšhlenja, je wulka šrudoba. Ale wjetšcha šrudoba hiščeže je, šo je malo žonow ja džělaczerjow, kotrež móža dom derje tym šwojim wob-
štaracz. Tu dyrbi bo pomhacz. Pšchetož hdyž bo džělaczerjam wjazy domach njelubi, potom šhodža do šoczimow — a škóncžnje wěcže šozialdemokratiji do ruki padnu. To je wěž, hdyž dyrbjal štat šam pomhacz — a to bo hodži, hdyž mladym holžam i džělaczerš-
keho šchtanta bo škladnosč da, to nawufnycz, šchtož trjebaja, šo bychu hōdne, dobre mandželike a šospoši byle.

Móz plowa Božeho.

W Šamburgu bydli mladý woženjený džělaczer, džělawy muž, ale wón je šozialdemokrata a jako tajki je dawno šchěščijanštvo a žyrkej, bibliju a přédowanje na bok cžišnyl. Tola „něšajki religion dyrbi cžlowjek mēcz“, by wón prajił, teho dla je bo tak mjenowanej „šwobodnošmyšlenej“ wošadže pšchijamnyl, kotryž bo šwobodne mjenuja, dokelž šu wot wšcheje wěry žyle šwobodne.

Nětko bo jemu hōlz narodži. Wón bo njefšchěžije; ša to džě šmy šwobodnošmyšleni. Šotom pšchidže holža; tež wona bo njefšchěžije. Ša wjazy lět bo jašo hōčžka narodži, na šchěženizy bo ani nješpomni. Šjes tym ma najštaršchi hōlz do šchule šastupicz; wón je rjany hōlz, pilny a wobdarjeny. Šan ma na nim šwoje wješele, wón jeho wjecžor pšchěšlyšchuje, hacž je wšchitko ša šchulu derje nawufnyl a — šlyšchi i wješeleho rta šam šwojeho šynka plowa šwjateho pišma, kotrež wón šazpiva. Wón drje bo šmēje, ale Bože plowo bjes mozy njeje. „Še rta mladych a cžěšchnych džěcži je šebi tón šnješ móž šaložil.“ Šf. 8, 3.

Šašo bo džělaczerjej džěcžo narodži, šchtwōrte; mjehki, šlaby hōlz. Wjecžor je. W koležy leži najmlōdšche džěcžo a žalošči w widlišchěžach, pódla njeho macž plakajo klecži; najštaršchi hōlz šwoju biblišu historiju wufnje. Šan a macž te plowa šlyšchitaj: „Dajče džěcžatkam ke mni pšchicž a njewobarajče jim!“ Bojajšliwa žona na dobo to prašchjenje wupraji: „Šacž tež bychmoj našche šhore džěcžo hiščeže šhěšje wufšchěcžicz dacz móhloj!“ Šene plowo druhe da. Šaj, šamo tón muž je šwōlniwy, wón chje po duchowneho k mušnej šchěženizy pošklacz. Ale šchto? nje-
budže bo duchowny prašchecz, kaš i druhimi džěcžimi šteji? — „Wny chžemoj je wšchitke šchěcžicz dacz, žona, kaš šmoj šamoj šchěženaj.“

A duž po mje pošklajšchaj a ja šym je šchěcžil, tamne šchtyri džěcži na dobo. Džiwne cžucže pšchi tym mi pšches wutrobu džěšche wo mozy našcheho Boha, jako pšchi šwjatej šchěženizy džewjeczlětny hōlz na mje je šwojimaj jašnymaj wobčžkomaj hladašche, jako werywufnacže a Šbōtčenašch cžišche šobu špēwasche. A potom macž hōlža na ruzy wša a twjerdej džělaczerjowej ruzy w mojimaj šchepotašchkej. Wny nicžo njerēcžachmy, ale kōždy cžujesche: tón šnješ bēšche bjes nami byl a šwojemu plowu móž dał.

„Šomhaj Bōh“ je wot nětka niz jenož pola knješow duchownych, ale tež we wšchěch pšchě-
dawańjad „Ššerb. Nowin“ na wšach a w Budyšchinje dostacz. Na šchtwōrcž lěta placz i wón 40 np., jenotliwe cžiška bo po 4 np. pšchedawaju.